

**BEHEERSPLAN
SINT-JAN-BAPTIST en EVANGELISTKERK
Sint-Janskerkhof 2800 Mechelen**

**BIJLAGE 1:
LIJST VAN CULTUURGOEDEREN DIE IN AANMERKING KOMEN VOOR EEN
PREMIE**

Opdrachtgever:
Stad Mechelen Dienst Monumentenzorg
Grote Markt 21
2800 Mechelen
T 015 29 75 51
monumentenzorg@mechelen.be

Opmaak:
Architecten Beeck & Hermans bvba
Sint-Katelijnestraat 46
2800 Mechelen

De kerk en toren van Sint-Jan zijn in 1938 beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de *artistieke waarde, de oudheidkundige waarde en de historische waarde.*

Voor de **lijst van cultuurgoederen** worden volgende definities gevolgd:

Interieurelementen 'onroerend door aard' zijn geen cultuurgoederen. Het zijn elementen blijvend verbonden aan het gebouw die niet zonder schade kunnen weggenomen worden of beelden geplaatst in een daartoe voorziene nis. Deze elementen zijn opgenomen in de inventaris van het beheersplan.

Een cultuurgoed is een roerend goed, onroerend door ornamentele bestemming, door wilsbestemming of door economische bestemming. Indien het aan één van deze voorwaarden voldoet, wordt het beschouwd als cultuurgoed als bovendien aan de volgende drie voorwaarden is voldaan:

- het goed heeft een waardeversterkende band, volgens de waarden die aan de grondslag liggen voor de bescherming
- het samen voorkomen van het goed en het gebouw heeft een bijzondere waarde omdat het :
 - ontworpen of vervaardigd is voor het gebouw
 - verbonden is aan de functie ervan
- het goed heeft een historische verbondenheid met het gebouw (aanwezig bij de bescherming en al geruime tijd verbonden is met het gebouw)

Onderhavige lijst is opgedeeld in diversen, beelden en schilderijen.

1. DIVERSEN (Inventaris beheersplan 3.13)

1. Epitaaf ter nagedachtenis van Jean-Baptiste Buelens van Tambuyser (1856)¹
 - bevond zich bij de bescherming in de kerk
 - is onroerend door wilsbestemming, opgericht ter nagedachtenis en op vraag van priester Buelens, die in 1834 in de Sint-Janskerk het broederschap van OLV van Scherpenheuvel oprichtte
 - motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de oudheidkundige, historische en artistieke waarde. Door zijn eenvoudige neobarokke vormgeving past het in het interieur.
 2. ontworpen voor het gebouw en geplaatst tegenover het altaar van OLV van Scherpenheuvel
 3. historisch verbonden sinds 1856

2. Reliekkast voor het schrijn van de martelaren van Gorkum (ca. 1900)²³
 - bevond zich bij de bescherming in de kerk
 - is onroerend door ornamentele bestemming
 - motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde
 2. ontworpen voor het gebouw (in een verslag van het comité Diocésain wordt vermeld dat de Kerkfabriek een reliekschrijn laat ontwerpen door Caudron, waarvan tekeningen worden voorgelegd en waarvan de stijl zich aanpast aan deze van de neogotsiche houten kast)
 3. historisch verbonden sinds ca. 1900

¹ (P. D. Greef 2012, blz. 93)

² (P. D. Greef 2012, blz. 97)

³ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooderen. sd)

3. Tapijt Hoogkoor (19de eeuw) ⁴

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- is onroerend door ornamentele bestemming, gezien het aansluit op de trappenpartij van het hoogkoor
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde uitgevoerd door Braquenié een lokale tapijtweverij
 2. ontworpen voor het gebouw, zoals blijkt uit de aangepaste vormgeving en het opschrift met verwijzing naar J. De Doper,
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

2. BEELDEN (Inventaris beheersplan 3.14)

4. Beelden Petrus en Paulus toegeschreven aan Voorspoel (ca. 1636) ⁵

- bevonden zich bij de bescherming in de kerk
- zijn onroerend door ornamentele bestemming, ze staan op een sokkel verbonden met de pijlers
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde
 2. ze zijn ontworpen voor het gebouw, gezien de consoles de twee kerkpatronen afbeelden ⁶
 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw

5. Johannes de Doper en Johannes de Evangelist (17de eeuw)

- bevonden zich bij de bescherming in de kerk
- zijn onroerend door ornamentele bestemming
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde (stilistisch erg gelijkend op beelden van N. Van der Veken)
 2. ontworpen voor het gebouw, gezien de voorstelling van de 2 patroonheiligen
 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw

⁴ (Verberdt 2016)

⁵ (P. D. Greef 2012, blz. 76)

⁶ (Caers 1983)

	6. <u>O.L. Vrouw van Scherpenheuvel van Antoon Fayd'Herbe (1623)</u>⁷ - bevond zich bij de bescherming in de kerk - is onroerend door ornamentele bestemming en staat op een sokkel van het altaar van OLV Van Scherpenheuvel - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde⁸ 2. in 1623 gemaakt en geleverd door de kunstenaar aan de Kerkfabriek 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw vlg. kroniek in het aartsbischoppelijk archief
	7. <u>O.L. Vrouw van remedie of O.L. Vrouw met de Slaven (N. Van der Veken, 1680)</u>⁹ - bevond zich bij de bescherming in de kerk - is onroerend door wilsbestemming (besteld door de provisoren van het broederschap van de H. Drievuldigheid, dat opgericht werd in 1644 in de Sint-Janskerk) - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde Het beeld is van N. Vanderveken, de 2 slaven zijn stilistisch en algemeen toegeschreven aan N. Vanderveken. 2. besteld voor de kerk door de provisoren van het Broederschap van de Heilige Drievuldigheid en de Christenen slaven (Het Broederschap werd opgericht in 1644, in 1700 verwelkomde het broederschap de vrijgekochte slaven in de Sint-Janskerk)¹⁰ 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw

⁷ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooederen. sd)

⁸ (Caers 1983, blz. 30)

⁹ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooederen. sd)

¹⁰ (Caers 1983, blz. 36)

	8. <u>Baldakijn met O.L. Vrouw der Slaven die tussenkomt bij de H. Drievuldigheid (N. Van der Veken, 1680)</u>¹¹ - bevond zich bij de bescherming in de kerk - is onroerend door wilsbestemming (besteld door de provisoren van het broederschap van de H. Drievuldigheid, opgericht in 1644 in de Sint-Janskerk) - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde. Het werd gemaakt door N. Van der Veken 2. besteld voor de kerk door de provisoren van het Broederschap van de Heilige Drievuldigheid en de Christenen slaven (Het Broederschap werd opgericht in 1644) 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw
	9. <u>Beeld van H. Liborius (N. Vanderveken, 1696)</u>¹² - bevond zich bij de bescherming in de kerk - is onroerend door wilsbestemming - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde 2. geschonken aan de kerk door B. A. van den Zype, overleden 12/08/1686 volgens aartsbischoppelijk archief 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw
	10. <u>H. Hart van Jezus (Vermeylen, 1872)</u>¹³ - bevond zich bij de bescherming in de kerk - onroerend door wilsbestemming, aangekocht door het broederschap van het H. Hart van Jezus voor de Sint-Janskerk. - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde 2. verworven voor de kerk door het gelijknamige broederschap 3. historisch verbonden sinds 1872

¹¹ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen. sd)

¹² (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen. Sd, blz. 15)

¹³ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen. Sd, blz. 41)

	11. <u>H. Rochus van Montpellier, H. Jozef met Kind, H. Hubertus van Luik, H. Barbara van Nicomedië (Vermeyeen, 1873)¹⁴</u> - bevonden zich bij de bescherming in de kerk - onroerend door wilsbestemming, aangekocht door de toenmalige pastoor Crombecq - motivatie cultuurgoed: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde 2. verworven voor de kerk door de toenmalige pastoor 3. historisch verbonden sinds 1873
	12. <u>Sint- Michaël à Sanctis (Bressers-Blanchaert, 1896)¹⁵</u> - bevond zich bij de bescherming in de kerk - onroerend door ornamentele bestelling - motivatie cultuurgoed: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde 2. verworven voor de kerk gezien het ontwerp werd voorgelegd aan Comité Diocésain in 1896 3. historisch verbonden sinds 1896

¹⁴ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen. Sd, blz. 44)

¹⁵ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen. sd, blz. 46)

13. Johannes de Doper en Johannes de Evangelist (Wijnants, 1922) ¹⁶

- bevonden zich bij de bescherming in de kerk
- zijn onroerend door wilsbestemming, J. De Doper is geschonken door de parochianen aan de kerk ter nagedachtenis van de gesneuvelden, J. De Evangelist overgemaakt door K. Lamal van Tisselt bij testament¹⁷
- motivatie cultuurgoed:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde
 2. verworven voor de kerk door de parochianen (opschrift) en gemaakt voor de kerk gezien het de patroonheiligen voorstellen
 3. historisch verbonden sinds 1922

¹⁶ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen. Sd, blz. 50)

¹⁷ (Caers 1983, blz.17, 18)

2. SCHILDERIJEN (Inventaris beheersplan 3.15)

14. Ensemble van 4 schilderijen over de H. Drievuldigheid van E. En J. Smeyers, 1687 en 1746

- bevonden zich bij de bescherming in de kerk
- zijn onroerend door ornamentele bestemming en besteld door het Broederschap van de H. Drievuldigheid
- motivatie cultuurgoed:
 1. waardeversterkende band met het monument door de artistieke, oudheidkundige en historische waarde
 2. ontworpen voor de kerk gezien de verwijzing naar de H. Drievuldigheid en de verwerking van beide patroonheiligen in het schilderij, besteld door het gelijknamige broederschap
 3. historisch verbonden sinds 1687 en 1746

	15. <u>De kruisiging op de Calvarieberg (Wauters, 1862)</u>¹⁸ - bevond zich bij de bescherming in de kerk - is onroerend door ornamentele bestemming - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de culturele en historische waarde 2. verworven door de kekrfabriek 3. historisch verbonden sinds 1862
	16. <u>Heilige geest-triptiek (L. Franchois de Oude? En L. Franchois de Jonge voor de 2 zijpanelen (1640-1650 en 1673)</u>¹⁹ - bevond zich bij de bescherming in de kerk - zijn onroerend door ornamentele en wilsbestemming van de H. Geestmeesters - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische, culturele en artistieke waarde 2. De 2 zijluiken werden besteld door de H. Geestmeesters in 1673 voor het altaar van de H. Geestkapel. Het middenpaneel hoorde, gezien de voorstelling ook bij dit altaar. 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw
 	17. <u>Dubbelzijdig paneel (G. De Crayer 1634)</u> - bevond zich bij de bescherming in de kerk - onroerend door wilsbestemming (gift van Pastoor Voet en J. Bruylants) - motivatie cultuurgood: 1. waardeversterkende band met het monument door de historische, culturele en artistieke waarde 2. geschonken door pastoor Voet en J. Bruylants in 1855 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

¹⁸ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooederen. Sd, blz. 36)

¹⁹ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooederen. Sd, blz. 7)

18. Johannes de Doper in de woestijn (Herreyns, 1813) ²⁰

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door wilsbestemming (geschonken door M. Tack aan de kerk)²¹
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische, culturele en artistieke waarde
 2. verworven door majoor Tack en geschonken aan de kerk
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

19. H. Franciscus van Assisi (Herreyns, 1813) ²²

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door wilsbestemming (schenking)
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische, culturele en artistieke waarde
 2. verworven door pastoor Voet in 1838 om aan het kunstbezit van de kerk te voegen²³
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

²⁰ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooderen. Sd, blz. 26)

²¹ (Caers 1983, blz.40)

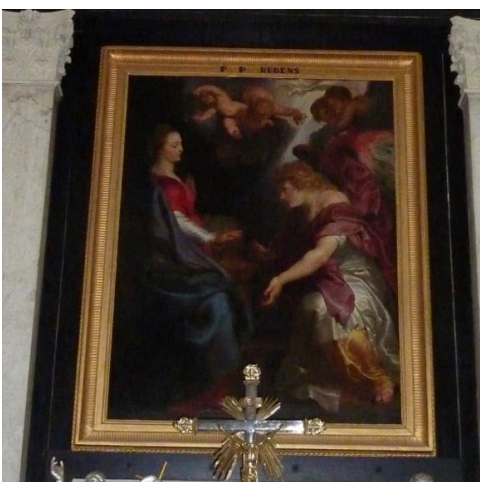
²² (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooderen. Sd, blz. 33)

²³ (Caers 1983, blz. 40)

20. De vier evangelisten (17de eeuw)

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door wilsbestemming
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde
 2. eind 19de eeuw door familieleden van Van de Wiele geschonken aan de kerk²⁴
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

21. Boodschap van de engel Gabriël aan Maria (17de eeuw)

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door ornamentele bestemming gezien materiële integratie in het altaar van de weekkapel
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument en het altaar door de historische waarde
 2. eind 19de eeuw bij testament geschonken door mevr. De Bors, maar reeds sinds 1840 uitgeleend en geïntegreerd in het altaar^{25,26}
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

22. Laat de kinderen tot mij komen (Van Loon, 17de eeuw)²⁷

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door wilsbestemming (gift)
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde
 2. in 1804 geschonken door de familie Van den Wiele
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

²⁴ (Caers 1983, blz. 40)

²⁵ (Caers 1983, blz.38)

²⁶ (P. D. Greef 2012, blz.137)

²⁷ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuuroederen. Sd, blz. 23)

23. H. Hyacinthus (Verhoeven, 17de eeuw?) ²⁸

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door wilsbestemming (gift)
- motivatie cultuurgoed:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische waarde
 2. in 1804 geschonken door E.H. Van den Aertweg
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

24. Schilderijen van H. Rochus triptiek (L. Franchois, 1671), het derde is onroerend door aard gezien geïntegreerd in een altaar ²⁹

- bevonden zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door ornamentele bestemming
- motivatie cultuurgoed:
 1. waardeversterkende band met het monument en het schilderij van het altaar van O-L-V van Scherpenheuvel, dat een deel van de triptiek bevat
 2. Het werd besteld door de pastoor, de kerkmeesters en de provisoren van het broederschap van Sint-Antonius.
 3. historisch verbonden sinds de 17de eeuw

²⁸ (P. D. Greef, Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgooederen. Sd, blz. 21)

²⁹ (P. D. Greef, Kerk Sint-Jan Baptist en Evangelist. Inventaris van de Cultuurgooederen 2017, blz. 4)

25. Piëta (L. Franchois, 17de eeuw)

- bevond zich bij de bescherming in de kerk
- onroerend door wilsbestemming (gift)
- motivatie cultuurgood:
 1. waardeversterkende band met het monument door de historische en artistieke waarde
 2. In 1838 geschonken door de heer Fayd'herbe
 3. historisch verbonden sinds de 19de eeuw

BIBLIOGRAFIE

- Caers, L. *In en om Sint-Janskerk Mechelen*. onuitgegeven studie, 1983.
- Greef, P. De. „De kerk van Sint-Jan-Baptist en Evangelist te Mechelen. Bouwstenen voor een reconstructie van het interieur (1585-2012).” Inventaris, Mechelen, 2012.
- Greef, P. De. „Kerk van Sint-Jan Baptist en Evangelist te Mechelen. Inventaris van de cultuurgoederen.”
- Verberdt, Frans, geïnterviewd door Elfi Hermans. *voorzitter Kerkfabriek Sint-Jan* (2016).